

گزارش مستند واقعه عاشورا

عاشورا

محمد محمدی بی شری

با همکاری
سید محمود طباطبایی نژاد
سید روح الله سید طباطبایی
محمد هادی خالقی

سرشناسه	:	محدثی ری شهری، محمد، ۱۳۲۵-۱۴۰۱ Muhammadi Reyshahri, Muhammad
عنوان و نام پدیدآور	:	مقتل پیوسته: گزارش مستند واقعه عاشورا (انتشار آزمایشی) / محمد محدثی ری شهری؛ با همکاری محمود طباطبایی نواد و روح الله سید طباطبایی؛ تهیه پژوهشکده علوم و معارف حدیث.
مشخصات نشر	:	قم: مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، مؤسسه انتشاراتی دار الحدیث، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۶۹۶ ص.
شابک	:	978-622-207-181-3
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: به صورت زیر نویس.
موضوع	:	
موضوع	:	
شناسه افزوده	:	
شناسه افزوده	:	
شناسه افزوده	:	موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، پژوهشکده علوم و معارف حدیث
شناسه افزوده	:	موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، مؤسسه انتشاراتی دار الحدیث
رده بندی کنگره	:	؟؟؟BP
رده بندی دیویی	:	؟؟/؟؟؟
شماره کتابشناسی ملی	:	؟؟؟؟
اطلاعات رکورد کتابشناسی:	:	فیبا

مقتل پیوسته

گزارش مستند واقعه عاشورا

محمد محمدی ری شهری

با همکاری
سید محمود طباطبایی نژاد و سید روح الله سید طبایی

ترجمه
عبد الهادی مسعودی، مهدی مهریزی
محمد مرادی

مقتل پیوسته: گزارش مستند واقعه عاشورا

محمد محمدی ری شهری

همکار : سید محمود طباطبائی نژاد و سید روح الله سید طباطبائی

ترجمه : عبد الهادی سعودی، مهدی مهریزی، محمد مرادی

بازبین ترجمه و بازبین نهایی کتاب : محمد هادی خالقی

تهیه: پژوهشکده علوم و معارف، حدیث

اخذ احادیث و مصدق‌یابی: گروه همکاران دانش‌نامه امام حسین علیه السلام

ویراستار فارسی : محمد هادی خالقی و گروه همکاران

ویراستار عربی : حسین طباطبائی و گروه همکاران

نمونه‌خوان : علینقی پارسائیا

طراحی جلد : حسن نرزانگان

صفحه‌آرا : مهدی خوش‌رفتار اکرم

حروفچین : حسین انجلییان

ناشر : مؤسسه چاپ و نشر دار الحدیث

چاپ و صحافی : مشعر

نوبت چاپ : اول، ۱۴۰۱

شمارگان : ۱۰۰۰

قم: میدان شهیدان، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ نمایشگاه دائمی علوم حدیث ۰۲۵-۳۷۷۴۰۵۴۵
 فروشگاه شماره ۳: تهران، شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب شرقی ۰۲۱-۵۵۹۵۲۸۶۲
 فروشگاه شماره ۴: تهران، شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب جنوبی ۰۲۱-۵۱۲۲۴۴۹۳
 فروشگاه شماره ۵: تهران، شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام بازار قدیم ۰۲۱-۵۵۹۳۰۹۹۹
<http://darolhadith.ir>

فهرست اجمالی

۱۱	فصل اول: پیشگویی در باره شهادت امام حسین علیه السلام
۴۷	فصل دوم: ماجرای مدینه
۶۷	فصل سوم: ماجرای مکه
۷۳	فصل چهارم: ماجرای کوفه و شهادت مسلم بن عقیل
۱۲۹	فصل پنجم: حرکت امام علیه السلام از مکه تا رسیدن به کربلا
۱۸۷	فصل ششم: رسیدن امام علیه السلام به کربلا
۲۱۳	فصل هفتم: روز تاسوعا
۲۲۵	فصل هشتم: شب عاشورا
۲۴۳	فصل نهم: صبح عاشورا
۲۷۵	فصل دهم: نگاهی به میدان نبرد
۲۹۱	فصل یازدهم: شهادت یاران امام حسین علیه السلام
۳۶۳	فصل دوازدهم: شهادت امام علیه السلام و خاندانش
۴۴۱	فصل سیزدهم: حوادث پس از شهادت
۴۶۵	فصل چهاردهم: ماجرای سرهای مقدس شهیدان
۴۸۱	فصل پانزدهم: روانه کردن خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله به کوفه
۵۳۵	فصل شانزدهم: روانه کردن خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله از کوفه به شام
۶۰۱	فصل هفدهم: روانه کردن خاندان پیامبر علیه السلام از شام به مدینه
۶۲۵	فصل هجدهم: عزاداری و گریه برای شهدای کربلا
۶۸۳	فهرست تفصیلی

مقدمه

الحمد لله، و الصلاة على رسول الله و أهل بيته، و السلام على الحسين و على المُستشهدين بين يديه.

با توفیق الهی، افزون بر هفت سال پژوهش در ابعاد مختلف زندگی، شخصیت و نهضت امام حسین علیه السلام، در سال ۱۳۸۸ به ثمر نشست و در قالب مجموعه‌ای چهارده جلدی با نام دانش‌نامه امام حسین علیه السلام بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ، منتشر گردید.^۱ در سال‌های بعد، آثار حسینی - عاشورایی دیگری همچون شهادت‌نامه امام حسین علیه السلام، به روش گزینش و تلخیص، از آن دانش‌نامه بزرگ، استخراج و منتشر شدند. در ادامه، آیه الله ری شهری - رضوان الله علیه - که طراح کننده و سرمؤلف دانش‌نامه بود و بخشی از عمر پر برکت خود را مصروف آن نموده بود، بر آن شد که مقتلی کاربردی فراهم آورد که ضمن جامعیت و اتقان، روان و خوش‌خوان نیز باشد. بدین ترتیب، متنی پیوسته و زنجیروار (پایین به ترتیب تاریخی وقوع حوادث)، آماده و طی دو مرحله، به وسیله ایشان بررسی و عنوان دهی گردید؛ اما با کمال تأسف، آماده‌سازی آن برای چاپ، در زمان حیات ایشان میسر نگردید، تا امروز که به مدد الهی و با نام مقتل پیوسته، به دست نشر، سپرده می‌شود.^۲

در باره این کتاب، نکات زیر، جای تذکر دارند:

۱. اساس کار، چه در متون نقل شده و چه در ضوابط حاکم بر کتاب، دانش‌نامه امام حسین علیه السلام است و کتاب حاضر، گزینشی از آن محسوب می‌شود. البته در دانش‌نامه، بیش از چهار هزار نقل و صدها پژوهش کوتاه و بلند آمده است؛ اما در این جا به چند صد نقل (متن) و چند تلخیص (گزارش) از آن پژوهش‌ها - به اندازه‌ای که مورد نیاز مقتل بوده - بسنده شده است. طالبان اطلاعات بیشتر و پژوهش‌های تفصیلی‌تر، می‌توانند به آن مجموعه بزرگ یا به شهادت‌نامه امام حسین علیه السلام - که در بردارنده متون نهضت و شهادت است - مراجعه نمایند.

۲. چنان که در مقدمه دانش‌نامه امام حسین علیه السلام در باره «منابع» به تفصیل، توضیح داده شده است، مبنای کار، اخذ از «منابع معتبر» بوده است و دست اندر کاران آن پژوهش، تنها منابع تألیف‌یافته تا پایان قرن نهم هجری را شایسته عنوان «منبع خبری نسبتاً معتبر» دانسته و منابع بعدی را در پژوهش خود، قابل اعتماد و اتکا

۱. حجم این دانش‌نامه، بعدها و با افزوده شدن پیوست‌ها (ملحقات)، فهرست‌ها و نمایه، به شانزده جلد رسید.

۲. گفنی است انتشار فعلی این اثر، آزمایشی است و با هدف گرفتن بازخورد از مخاطب انتخابی صورت می‌گیرد.

نشمرده و گزارش‌های آنها را نیز یاد نکرده‌اند. طبیعی است دیگرانی که به هر دلیل، این مبنا را نمی‌پذیرند، راه خود را می‌روند؛ اما این مجموعه (دانش‌نامه و کتاب‌های مستخرج از آن)، به دلیل استقصای گسترده در منابع و متون کهن تا قرن نهم، برای این گروه نیز سودمند خواهد بود.

۳. شیوه کار در این کتاب (مقتل پیوسته) چنین بوده است که از مجموع متون و نقل‌های موجود در دانش‌نامه امام حسین علیه السلام، هر کدام که عاطفی و حزن‌انگیز و مناسب مقتل بوده‌اند، گزینش و سپس به گونه‌ای متصل و زنجیروار (روایتگرانه و بر پایه زمان وقوع) مرتب شده‌اند، تا متن پیوسته، روان و قابل اعتمادی را شکل دهند که مورد نیاز عموم مردم، بویژه: خطبا، ذاکران، شُعرا، منقبت‌خوانان، تعزیه‌گردانان، برنامه‌سازان رسانه‌ای و گروه‌هایی از این دست است. گفتنی است آنچه اکنون پیش‌روی خواننده قرار دارد، عیناً متن همان منابع کهن است، با نشانی‌های دقیق در پانویس و بدون هیچ گونه بازنویسی یا تصرّفی. نیز گفتنی است که در گزینش متن، هر جا میان جامعیت و اتقان از طرفی و روانی و زیبایی متن از طرف دیگر تعارضی بوده، متن جامع‌تر و مُتقن‌تر، ترجیح داده شده است.

۴. گزارش‌های مستند و معتبر، اما کمتر دیده و کمتر شنیده شده، در این کتاب، آن اندازه فراوان اند که پدید آورندگان را در مسیر روایتگری پیوسته سوگ‌نامه سید الشهداء علیه السلام و یارانش، از چنگ زدن به هر گزارش نامعتبر یا غیر مستندی، بی‌نیاز ساخته‌اند. در نتیجه، توقع می‌رود که مرثیه خوانان و سوگ‌سرایان نیز توانایی‌های خود را در بازگویی آنچه کمتر دیده و شنیده شده است، به کار گیرند.

۵. در ماجرای کربلا، گاه در باره زمان و مکان وقوع حوادث، و گاه در ضبط نام افراد دوست و دشمن، اختلافاتی دیده می‌شود. تلاش پدیدآورندگان کتاب، این بوده که تا جای ممکن، متن معتبرتر را مبنا قرار دهند؛ اما چون متون (گزارش‌ها)، عیناً مطابق منبع آمده‌اند، گاه، چنین اختلافاتی به چشم می‌خورد که گریزی از آنها نبوده است.

۶. در ترتیب عناوین و نحوه چینش آنها و نیز در به هم پیوستن متون برگرفته از منابع مختلف، تلاش شده است که سیر تاریخی — داستانی حوادث، حفظ شود؛ اما گاه، بویژه در جزئیات، کشف روند واقعی و زمان حوادث، امکان‌پذیر نبوده و صرفاً آنچه «نزدیک‌تر به واقع» به نظر می‌رسیده، ملاک تدوین قرار گرفته است.

۷. از مزایای دانش‌نامه امام حسین علیه السلام، در برداشتن پنج نقشه اختصاصی درباره محیط وقایع نهضت حسینی است که با هدف درک بهتر از گزارش‌های کهن و بالاتر بردن دقت تحلیل‌ها، با مشارکت کارشناسان، تولید و منتشر شدند. این نقشه‌ها، به کتاب حاضر (مقتل پیوسته) نیز پیوست شده‌اند تا خوانندگان گرامی، برای فهم بهتر سیر حوادث و شناخت مکان‌هایی که نامشان در کتاب آمده است، به آنها مراجعه فرمایند.

۸. به نظر می‌رسد که تلاشی بدین روش و اثری بدین گونه، در حوزه مقتل‌نگاری، فاقد پیشینه و نمونه است. طبیعی است که این، کار را سخت‌تر کرده است و در نتیجه، خالی از خلل نخواهد بود. نسخه حاضر، به عنوان نشر آزمایشی به مخاطبان فرهیخته عرضه می‌شود. مستدعی است خوانندگان گرامی، پدید آورندگان این کتاب را از نقدها، پیشنهادهای و رهنمودهای خود، بهره‌مند سازند و بدین وسیله در پاداش اُخروی آن، سهمیم گردند. انشاءالله از نظرات عزیزان در ویرایش بعدی متن استفاده خواهد شد.

امید که این اثر، به یاری خدا، در میان دوستداران اهل بیت علیهم السلام و خصوصاً سوگواران سید الشهداء علیه السلام ماندگار شود و از مرحوم آیه الله ری شهری و همکاران ایشان به یادگار بماند، بمحمد و آله!

محمد کاظم طباطبایی

پژوهشکده علوم و معارف حدیث

۱۴۰۱ / ۰۴ / ۱۹

۱۰ ذی الحجه ۱۴۴۳ - عید قربان

فهرست تفصیلی

مقدمه

فصل اول: پیشگویی در باره شهادت امام حسین علیه السلام

پیشگویی پیامبر صلی الله علیه و آله در باره شهادت امام حسین علیه السلام... ۱۱

پیشگویی امیر مؤمنان علیه السلام در باره شهادت امام حسین علیه السلام... ۲۷

پیشگویی امام حسن علیه السلام درباره شهادت امام حسین علیه السلام... ۴۵

فصل دوم: ماجرای مدینه

درخواست بیعت از امام علیه السلام... ۴۷

فراخوانده شدن امام علیه السلام از سوی ولید برای بیعت... ۴۹

دیدن پیامبر صلی الله علیه و آله در خواب به هنگام وداع با قبر ایشان... ۵۵

نوحه سرایی زنان خاندان عبد المطلب به هنگام سفر امام علیه السلام... ۵۷

پیشنهاد عُمر بن علی بن ابی طالب علیه السلام به امام علیه السلام... ۵۹

پیشنهاد محمد بن حنفیه به امام علیه السلام... ۵۹

وصیت‌های امام علیه السلام به برادرش محمد... ۶۳

بیرون رفتن امام علیه السلام از مدینه... ۶۵

فصل سوم: ماجرای مکه

ورود امام علیه السلام به مکه... ۶۷

نامه کوفیان به امام علیه السلام و دعوت او به قیام... ۶۷

فصل چهارم: ماجرای کوفه و شهادت مسلم بن عقیل

فرستاده شدن نماینده ویژه امام علیه السلام به همراه نامه به کوفه... ۷۳

وارد شدن مسلم به کوفه و بیعت کوفیان با او... ۷۵

انتصاب عبید الله بن زیاد از طرف یزید به حکومت کوفه... ۷۵

سیاست ابن زیاد برای تسلط بر کوفه... ۷۷

رفتن مسلم به خانه هانی بن عروه... ۷۹

نامه مسلم به امام علیه السلام برای آمدن به کوفه... ۸۱

فرستادن مال و جاسوس برای شناسایی محل مسلم... ۸۱

گرفتار شدن هانی و ماجراهای او... ۸۵

دعوت مسلم از نیروهایش و حرکت به سوی قصر... ۹۵

نقشه ابن زیاد برای پراکنده کردن مردم از اطراف مسلم... ۹۷

پراکنده شدن مردم از پیرامون مسلم و پناه بردن وی به خانه طوعه... ۹۹

خبر دادن پسر طوعه از مخفیگاه مسلم بن عقیل... ۱۰۳

حمله وحشیانه به خانه طوعه برای دستگیری مسلم... ۱۰۳

نبرد شدید در اطراف خانه طوعه... ۱۰۳

اسارت مسلم پس از جراحت دیدن بسیار... ۱۰۵

گریه مسلم بر امام حسین علیه السلام و خانواده‌اش... ۱۰۹

پیغام مسلم برای امام حسین علیه السلام جهت نیامدن به کوفه... ۱۰۹

آب خواستن مسلم... ۱۱۱

آنچه میان مسلم و ابن زیاد در قصر حکومتی گذشت... ۱۱۱

وصیت‌های مسلم بن عقیل... ۱۱۵

شهادت مسلم بن عقیل... ۱۱۷

مدت حضور مسلم در کوفه... ۱۱۹

شهادت هانی بن عروه... ۱۱۹

فرستاده شدن سرهای مسلم و هانی برای یزید، به وسیله ابن زیاد... ۱۲۳

شهادت قیس بن مسهر صیداوی... ۱۲۵

فصل پنجم: حرکت امام علیه السلام از مکه تا رسیدن به کربلا

توطئه یزید برای کشتن امام علیه السلام در مکه... ۱۲۹

گفتگوی امام علیه السلام با عبد الله بن عباس... ۱۳۱

گفتگوی امام علیه السلام با عبد الله بن زبیر... ۱۳۳

سخنرانی امام علیه السلام هنگام بیرون رفتن از مکه... ۱۳۵

تاریخ بیرون رفتن امام علیه السلام از مکه... ۱۳۷

سخنی در باره حرکت کاروان امام حسین علیه السلام از مکه تا کربلا... ۱۳۸

نامه امام علیه السلام به بنی هاشم و خبر دادن از آینده... ۱۴۱

یادکرد امام علیه السلام از شهادت یحیی بن زکریا علیه السلام در مسیر... ۱۴۱

نامه یزید به ابن زیاد برای کشتن امام علیه السلام... ۱۴۱

گرفتن اموال ارسالی از یمن برای یزید... ۱۴۱

خودداری امام علیه السلام از پذیرش امان عمرو بن سعید... ۱۴۳

دیدار فرزاد در صفاح... ۱۴۷

نامه امام علیه السلام به مردم کوفه از منزلگاه حاجر در بطن الرمه و شهادت فرستاده امام علیه السلام... ۱۴۷

دیدار عبد الله بن مطیع... ۱۴۹

آنچه زینب علیها السلام در خزیمه شنید... ۱۵۱

دعوت امام علیه السلام از زُهَیر بن قَین برای یاری کردن او، در منزل زُروود... ۱۵۱

خبر شهادت مسلم بن عقیل... ۱۵۳

رسیدن خبر شهادت عبد الله بن یَقْطَر در منزلگاه زُبَیله... ۱۵۹

ورود امام علیه السلام به منزلگاه عَقَبه و رخدادهای آن... ۱۶۱

رؤیای امام علیه السلام... ۱۶۱

خبر دادن امام علیه السلام از شهادت خود... ۱۶۱

فرود آمدن امام و یارانش در منزلگاه شَراف و آب برداشتن از آن جا... ۱۶۳

بسته شدن راه بر امام علیه السلام توسط حُر... ۱۶۳

سخنرانی امام در ذی حُسَم... ۱۷۳

سخنرانی علیه السلام امام برای یاران خود و یاران حُر در منزلگاه بَیْضه... ۱۷۳

آمدن چهار نفر از کوفه به همراه طَرمَاح بن عَدی به سوی امام علیه السلام... ۱۷۵

یاری خواستن امام علیه السلام در منزلگاه بنی مُقاتل... ۱۸۱

یاری خواستن از عبید الله بن حُر... ۱۸۱

یاری خواستن امام علیه السلام از عمرو بن قیس مَشْرِقی... ۱۸۳

رؤیای شهادت... ۱۸۵

فصل ششم: رسیدن امام علیه السلام به کربلا

فرود آمدن امام علیه السلام در کربلا... ۱۸۷

تلاش‌های ابن زیاد برای حرکت دادن لشکر به سوی کربلا... ۱۹۵

نامه ابن زیاد به امام علیه السلام و پاسخ ندادن ایشان... ۲۰۱

دیدار امام علیه السلام و ابن سعد، میان دو لشکر... ۲۰۱

کوشش‌های حبیب بن مُظاهر برای یاری امام علیه السلام، در ششم محرم... ۲۰۵

باز داشتن امام علیه السلام و یارانش از آب، در روز هفتم محرم... ۲۰۹

نقش عباس علیه السلام در رساندن آب به لشکر امام علیه السلام... ۲۰۹

فصل هفتم: روز تاسوعا

روز محاصره امام حسین علیه السلام و یارانش... ۲۱۳

نامه ابن زیاد به ابن سعد و شتاب ورزیدن در نبرد... ۲۱۳

آمدن شمر و رد کردن عباس علیه السلام و برادرانش امان را... ۲۱۵

شب را مهلت گرفتن برای نماز و دعا و استغفار... ۲۱۹

فصل هشتم: شب عاشورا

سخن گفتن امام علیه السلام با خانواده و یارانش و پیشنهاد بازگشت به همگی آنها... ۲۲۵

پاسخ خانواده و یاران امام علیه السلام... ۲۲۵

نگریستن یاران امام علیه السلام به جایگاه‌هایشان در بهشت... ۲۲۹

شب راز و نیاز... ۲۳۱

گفتگوی بُزیر و شمر... ۲۳۱

حال زینب علیها السلام در شب عاشورا... ۲۳۳

آمادگی‌های دفاعی... ۲۳۷

موقعیت خیمه‌های امام حسین علیه السلام و نقش آنها در صحنه نبرد... ۲۳۸

فصل نهم: صبح عاشورا

رؤیای امام علیه السلام در سحرگاه عاشورا... ۲۴۳

دعای امام علیه السلام در صبح عاشورا... ۲۴۵

استقبال از شهادت با روی باز... ۲۴۵

آماده شدن برای نبرد... ۲۴۷

سخن گفتن زُهَیر بن قَین با لشکر کوفه... ۲۴۹

سخن گفتن بُزیر بن خُضَیر با سپاه کوفه... ۲۵۱

احتجاج‌های امام علیه السلام بر سپاه کوفه... ۲۵۵

سخن امام علیه السلام با یارانش... ۲۶۷

آخرین دعای حسین علیه السلام در روز عاشورا... ۲۷۱

سخن گفتن امام علیه السلام با عمر بن سعد... ۲۷۱

فصل دهم: نگاهی به میدان نبرد

آغاز نبرد با تیراندازی... ۲۷۵

سخنی در باره شهادت حمله نخست... ۲۷۶

جنگ تن به تن و پیروزی یاران امام... ۲۷۹

مستجاب شدن نفرین امام علیه السلام... ۲۷۹

دعا و گریه برخی کهن سالان کوفه برای پیروزی امام علیه السلام... ۲۸۱

شدت جنگ... ۲۸۱

اولین حمله به خیمه‌ها و آتش زدن آنها... ۲۸۳

نماز جماعت در ظهر عاشورا به امامت حسین علیه السلام... ۲۸۵

اشاره‌ای به چگونگی به جا آوردن نماز خوف... ۲۸۹

فصل یازدهم: شهادت یاران امام حسین علیه السلام

سبقت جستن برای مبارزه... ۲۹۱

سلام وداع... ۲۹۳

شهادت بریر بن خضیر... ۲۹۳

- شهادت مُسلم بن عَوَسَجَه... ٢٩٧
- شهادت عبد الله بن عُمَيْرِ كَلْبِي... ٣٠٣
- شهادت وَهَب بن وَهَب... ٣٠٧
- شهادت عَمْرُو بن قَرْظَةَ انصاری... ٣١١
- شهادت حبيب بن مُظَاهِر... ٣١٣
- شهادت جُون، غلام ابو ذر... ٣١٩
- حُر بن یزید ریاحی... ٣٢١
- شهادت زهير بن قین... ٣٣٥
- شهادت نافع بن هِلَال... ٣٤٣
- شهادت عبد الله و عبد الرحمان غِفَارِي... ٣٤٥
- شهادت حنظلة بن اسعد شِبَابِي... ٣٤٧
- شهادت دو جوان جابری... ٣٤٩
- شهادت عايس بن ابی شَبِيب... ٣٥١
- شهادت یزید بن نُبَيْط و پسرانش... ٣٥٣
- شهادت غلام تُرک... ٣٥٥
- شهادت جوانی که پدرش شهید شده بود... ٣٥٧
- شهادت بَشِير بن عَمْرُو حَضْرَمِي... ٣٥٩
- شهادت سُؤید بن عمرو (آخرین شهید)... ٣٦١
- فصل دوازدهم: شهادت امام علیه السلام و خاندانش
- شهادت اهل بیت امام حسین علیه السلام... ٣٦٣
- شهادت علی اکبر... ٣٦٣
- شهادت عبد الله بن مسلم بن عقیل... ٣٧١
- شهادت محمّد بن عبد الله بن جعفر... ٣٧٣
- شهادت عَوْن بن عبد الله بن جعفر... ٣٧٥
- شهادت قاسم بن حسن... ٣٧٧
- شهادت ابو بکر بن علی... ٣٨٣
- شهادت فرزندان امیر مؤمنان از اُمّ البنین... ٣٨٣
- شهادت عبد الله بن علی علیه السلام... ٣٨٥
- شهادت جعفر بن علی... ٣٨٧
- شهادت عثمان بن علی علیه السلام... ٣٨٩
- شهادت ابو الفضل عباس بن علی علیه السلام... ٣٨٩

شهادت علی اصغر... ۴۰۳

شهادت کودکی از خاندان امام حسین... ۴۱۱

شهادت عبدالله بن الحسن علیه السلام... ۴۱۱

شهادت سید الشهداء علیه السلام... ۴۱۵

وصایای امام علیه السلام... ۴۱۵

خداحافظی امام علیه السلام با زنان... ۴۱۷

امام علیه السلام، لباسی را می طلبد که کسی بدان، رغبت نکند... ۴۱۹

نبرد انفرادی امام علیه السلام با دشمنانش... ۴۱۹

امام علیه السلام در پی آب... ۴۲۵

حمله به خیمه‌ها... ۴۲۹

شهادت امام علیه السلام... ۴۲۹

فصل سیزدهم: حوادث پس از شهادت

تاراج کردن وسایل امام علیه السلام... ۴۴۱

اسب دواندن بر پیکر مطهر امام علیه السلام... ۴۴۳

تاراج کردن خیمه‌ها و غارت اموال دختران پیامبر صلی الله علیه و آله... ۴۴۵

آتش زدن خیمه‌ها... ۴۴۹

رؤیای امّ سلمه... ۴۴۹

رؤیای ابن عباس... ۴۵۳

به خاک سپاری شهیدان... ۴۵۳

پیکر امام علیه السلام در گذر زمان دگرگون نشد... ۴۵۷

سخنی در باره کفن و دفن شهدا... ۴۶۰

تکفین امام علیه السلام... ۴۶۰

دفن امام و شهدا علیهم السلام... ۴۶۰

روز دفن شهدا... ۴۶۱

نکته‌ای در باره چگونگی دفن امام و شهدا علیهم السلام... ۴۶۱

فصل چهاردهم: ماجرای سرهای مقدس شهیدان

گرداندن سرهای شهدا در کوفه... ۴۶۹

فرستادن سرهای شهدا به سوی یزید... ۴۶۹

سخنی در باره محلّ دفن سر مقدّس سید الشهداء علیه السلام و سرهای دیگر شهیدان... ۴۷۶

مدفن سرهای دیگر شهیدان کربلا... ۴۷۸

فصل پانزدهم: روانه کردن خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله به کوفه

چگونگی ورود خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله به کوفه... ۴۸۵

سخنرانی زینب علیه السلام در میان کوفیان... ۴۸۷

سخنرانی فاطمه صُغرا در میان کوفیان... ۴۹۱

سخنرانی اُمّ کلثوم در میان کوفیان... ۴۹۷

سخنرانی امام زین العابدین علیه السلام در میان کوفیان... ۴۹۹

احتجاج زید بن ارقم با ابن زیاد... ۵۰۳

احتجاج آنس بن مالک با ابن زیاد... ۵۰۵

رویارویی ابن زیاد و زینب علیها السلام... ۵۰۷

رویارویی ابن زیاد و امام زین العابدین علیه السلام... ۵۰۹

شهید شدن دو نوجوان از خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله... ۵۱۱

سخنی در باره اسیران و بازماندگان واقعه کربلا... ۵۲۶

اسیران مرد بنی هاشم... ۵۲۶

اسیران زن بنی هاشم... ۵۲۹

بازماندگان از غیر بنی هاشم... ۵۳۱

فصل شانزدهم: روانه کردن خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله از کوفه به شام

توضیحی در باره مسیر کاروان اسیران کربلا، از کوفه به شام و از شام تا مدینه... ۵۴۰

مسیر حرکت کاروان اسیران کربلا، از کوفه به شام... ۵۴۰

راه نخست: راه بادیه... ۵۴۰

راه دوم: راه کناره فرات... ۵۴۱

راه سوم: راه کناره دجله... ۵۴۱

نتیجه نهایی... ۵۴۲

مسیر حرکت کاروان اسیران کربلا، از شام به مدینه... ۵۴۲

ورود خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله به دمشق... ۵۴۵

گفتگوی امام زین العابدین علیه السلام و پیرمرد شامی... ۵۵۱

تبریک پیروزی به یزید... ۵۵۵

خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله در مجلس یزید... ۵۵۵

مشاجره زینب علیها السلام و یزید... ۵۶۱

گفتگوی تند امام زین العابدین علیه السلام و یزید... ۵۶۳

سخنرانی زینب علیها السلام در مجلس یزید... ۵۶۷

احتجاج فرستاده پادشاه روم با یزید... ۵۷۱

سخنرانی امام زین العابدین علیه السلام در مسجد دمشق... ۵۷۳

پیشنهاد گشتن امام زین العابدین علیه السلام... ۵۷۹
خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله در زندان یزید... ۵۸۱
دیدار منہال با امام زین العابدین علیه السلام و احوالپرسی او از ایشان... ۵۸۱
عزاداری برای شهیدان... ۵۸۳
رؤیای سَکینه علیها السلام... ۵۸۵

پژوهشی در باره انتساب «رُقَیَّه» به امام حسین علیه السلام... ۵۸۶
۱. انتساب دختری به نام رُقَیَّه به امام علیه السلام... ۵۸۶
۲. وفات دختری از امام حسین علیه السلام در خرابه شام... ۵۸۹

۲ / ۱. گزارش «کامل بهایی»... ۵۸۹

۲ / ۲. گزارش «روضه الشهداء»... ۵۹۱

۲ / ۳. گزارش «المنتخب» طریحی... ۵۹۱

۲ / ۴. گزارش «انوار المجالس»... ۵۹۳

۲ / ۵. گزارش «شَعَشَعَةُ الحسینیة»... ۵۹۴

۲ / ۶. گزارش «الإيقاد»... ۵۹۴

۳. مزار منسوب به رقیه... ۵۹۵

۳ / ۱. گزارش «تسلیة المُجالس»... ۵۹۵

۳ / ۲. گزارش «نور الأبصار»... ۵۹۵

۳ / ۳. گزارش «منتخب التواریخ»... ۵۹۶

فصل هفدهم: روانه کردن خاندان پیامبر علیه السلام از شام به مدینه

آماده شدن خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله برای بازگشت به مدینه... ۶۰۱

ماجرای اربعین... ۶۰۳

سخنی در باره بازگشت اهل بیت امام حسین علیه السلام به کربلا در روز اربعین... ۶۱۲

الف. عدم بازگشت اهل بیت امام علیه السلام به کربلا... ۶۱۲

ب. بازگشت اهل بیت امام علیه السلام به کربلا، پس از اربعین... ۶۱۲

ج. بازگشت اهل بیت امام علیه السلام به کربلا در اربعین دوم... ۶۱۳

د. بازگشت اهل بیت امام علیهم السلام به کربلا در اربعین نخست... ۶۱۳

جمع بندی... ۶۱۳

حوادث منسوب به اربعین در منابع قابل اعتبار... ۶۱۵

بازگشت خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله به مدینه... ۶۱۷

فصل هجدهم: عزاداری و گریه برای شهدای کربلا

تشویق به اندوه و گریه و عزاداری بر شهیدان کربلا... ۶۲۵

نخستین سیاهپوش در سوگ امام حسین علیه السلام... ۶۳۷

ثواب شعرخوانی در مصیبت آنان... ۶۳۹

گریه پیامبران و ائمه بر امام حسین علیه السلام... ۶۴۱

گریه آدم علیه السلام... ۶۴۱

گریه ابراهیم علیه السلام... ۶۴۳

گریه عیسی علیه السلام... ۶۴۵

گریه پیامبر صلی الله علیه و آله و خاندانش... ۶۴۷

اهمیت و آداب روز عاشورا... ۶۵۷

نمونه‌هایی از مرثیه‌ها... ۶۶۵

فهرست تفصیلی... ۶۸۳